

Златко красни пунџи час

Златко Красни

рођен је 1951. године у
Сарајеву. Дипломирао на
Филолошком факултету у
Београду. Преводи са
немачког. Ове године у
његовом преводу појављује се
књига стихова Х. М.
Енценсбергера „Пропаст
Титаника“.

БИБЛИОТЕКА »ПЕГАЗ«

прва књига

ЗЛАТКО
КРАСНИ

ПУНИ
ЧАС

КЊИЖЕВНА ОМЛАДИНА СРБИЈЕ

Златко Красни: **Пүни час**

Уређивачки одбор: Саша Хаџи Танџић (председник),
Слободан Костић, Милисав Савић, Гојко Тешић и
Петар Цветковић

Уредник: Срба Игњатовић

Рецензенти: Слободан Костић и Милисав Савић

Опрема и коректура: М. Јосић

Издавач: **Књижевна омладина Србије**, М. Тита 16, Београд

Штампа: **Радиша Тимотић**, Јакшићева 9, Београд

Тираж: 1000 примерака, јул 1980.

Рецимо: мачка, јеленак . . .

Рецимо: мачка,
на плавом пергаменту
истрошеног слова.
Док не дође глас,
ова те слика тражи.

Рецимо: јеленак.
Кроз летње папрати
речи су закачене
за продирање јеленка.
Очекујеш шум.

Рецимо: бљесак,
док не дође, бљесак
с једном руком у џепу,
с другом на јабуци.

Тек си је нашао,
а већ је високо бацаш.

Дијалог

Можемо почети од рођења или гледајући
шлепове и ветрове који стижу.
Можда ће за њима остати боца са поруком.

Можемо почети од смрти. То је само
уловљени
кит на трпези гладних. Кад завитлаш кост,
јутарња
музика пуни једра. Кључеви су онда
зарђали.

Можемо почети од твоје фотографије. Ти,
дечко.
Сад си тркач Гледаш узводно:
Ти, ловац. ИПАК СЕ КРЕЋЕ. Ти, последњи
потписник.

Можемо почети од средине или увек
обрнуто.
Како год почели, докле год стигли, извесно
је:
Док овако разговарамо, нећемо отпутовати.

Издаја на прагу

Сањам фабрике, ослушкујем музику сфера
и кажем ти: Овако више не иде!

Издаја је на прагу. Историја ће поцрвенети.
Јастози искочити из лонца.

Ако изгубимо апетит, шта ћемо. Опет.

Све је мање чистог ваздуха.

Издаја је на прагу. Зато ти кажем:

Врати се у собу. Зачепи уши.

Никоме не отварај. Укуцај ексер. Издаја
ја на прагу. Обрушава се са планине. Око
подне: Пет метара пепела. Изнад наших

глава. Зато

не гледај горе. Понашај се природно. Или
лези. Тако ћеш највише допринети
лакшем ископавању.

Упознавању прошлости.

Сад се селимо под нокат

Сад се селимо под нокат.

Пре него што постанемо жонглери.

Пре него што обновимо спасавање срца.

Пре него што ваздухом завлада тежак
мирис гуме.

Оперите зубе као ја и заварате сасвим
задах.

Киша

Бутим, а киша пада.
У моја отворена уста.
Уз прева и једњак
гласоноша путује.
У моја отворена уста.
Баца увис судбоносни дукат.
Каже: И овде пада киша.
И: Морам променити коња
да изађем одавде. Што пре,
што пре одавде.
Али ја и даље лежим.
Пепео се стврдњава.
У мојим устима.
Нећу их више затворити.

Помпеја

Све је тако јасно:
У очима.
У сновима.
У речима.
Нема вести.

Певам о теби.
Певам о јутрима, фотографисаним.
Сад су жута.
О сумрацима, фотографисаним.
УВЕК ИСТО КАСНО ПОСЛЕПОДНЕ.
Твој поглед је ухваћен
и стоји на располагању.
Нема одлагања.

Мој пријатељ је отпутовао.
Данас је четврти децембар.
Вечера је сервирана.
Све је јасно: Сада

Нико није тужан.
Нико се не смеје.
Нико не пише и
Нико није поштар.
Нико не пада.

Нико се не подиже.

(А можда ће једном реконструисати овај
ветар,
овај мирис у тренутку кад се скаменио
устајући са столице).

Сада је све видљиво.
И иза планине.
Глас је остао у уздаху.
Све је под константном температуром.
Север-североисток или
југ-југозапад: Свеједно.
Светлост пада под истим углом.
Сада је свако тамо где је:

Ко се смејао, виде му се зуби.
Ко је прелазео улицу, стао је у раскораку.
Ко је читао новине, није сазнао за резултат.
Ко је изгубио прстен, неће га више пронаћи.
Ко се сâм изгубио, нема чега да се боји.

Нико неће закаснити.
Нити стићи на време.
Печат је ударен.
Семе је конзервирано.
Ветар не дува улицама.
Нема бежања.
Нема слободних територија.
Нема обећања.
Нема питања.
Све је најзад јасно,
тако јасно записано

у цртама твог длана.

Острво

Нема зла,
има само
шаљења на Острву,

има само
кратак спој
очију на Острву,

Острво је
угрушак од песме

у твојим плућима
А као А

или

Б као

Б

рате, сачекај ме,

ја не могу даље.

Жалопојка

Зашто је прогутао небо
са облацима, Исусом
и заставама?

Зашто је пожњео макова поља
и испразнио чиније
у храмовима?

Зашто је рађао и стрељао
у име најплавље
милости на свету?

Зашто је теби дао прстен
и сасвим исти
непознатом душманину?

Зашто је појео ноћас
све пекмезе од шљива
спремљене за зиму?

Гнездо

Почео сам да бројим рано изјутра:
један, два, три...
Сем тога сам одлучио да преко целог дана
мислим само на птице,
и то на априлску ластавицу
и на белу чапљу из детињства.

У подне сам решио
да од сада бројим уназад,
а да при том ипак
мислим на птице, искључиво.

Али, гле: Одједанпут
људи ме нису препознавали.
Трамваји нису стајали на мојим станицама.
Дуван у мојој лули
претворио се у новац
за којим су сви посезали.

Једино су бела чапља
и априлска ластавица
наизменично доносиле
једна женске, друга мушке
бројеве у кљуновима
и сретале се у висини.

Када сам те вечери
стигао до Нуле
гнездо ми је било готово
за читаву црну ноћ.

Пуни час

Окрени прекидач, затвори врата:
Јаја под абажуром.
Аврам из Библије.
Када је то било.

Окрени прекидач, отвори врата:
Абажур у дневној светлости.
Нечије бело стваралаштво.
Када је то било.

Завршили смо партију.
Сто је сасвим чист.

Окрени прекидач, затвори врата:
Јаја под абажуром.
Аврам из Библије.
Моје прве седе власи.

Говоримо о релативности истине на свету.
 Затим о коси која опада.
 О онима који данас повлаче потез.
 Зар је дотле дошло?

Говоримо о пројектима за добробит
човечанства.
Затим о модерном слагању боја.
О онима који данас не желе више назад.
А где се то дешава?

Говоримо о подударности црних и белих
судбина.
Затим о благотворном дејству чаја.
О онима који мисле да је све пропало.
И о чему се, заправо, ради?

Говоримо о биткама у историји и пред нама.
 Затим о роковима за одјаву.
 О онима који данас мисле да су победили.
 Видећемо шта ће даље бити.

Слобода интерпретације

Дајући се стрељати
Маршал Неј је
поступио несериозно,
штавише и подло,
мењајући само своје
а не опште чињенично стање,
остављајући нам једино
слободу интерпретације —
неко уверење
да врлина мења свет.

Одлука

Јутро је скочило на обе ноге
и Марта је узвикнула: Играћу,
играћу док се не препознам више!

Није ни слутила да сам ја већ отишао.
Само, ја сам добро знао
да ће она, чим се и ја попнем на врх брега,
опет заиграти и загрести у дебелу брескву.

Марта и ја смо на два краја света,
а човек који путује између нас
престаће ускоро сасвим да дозива у помоћ.

Три тајне

Прва је била о хватању дана:
Упитати вољено језеро за жећ,
скрити се од брзог четверца с кормиларом.

Друга је тајна окопнелог сна: Занат
нека буде лак хоризонт. Чему силуете,
кад ће сви већ бдити уз рески зов трубе?

Трећа ме је тајна напустила кришом
и оставила отворене прозоре у соби.
О, како те јабуко једем с уживањем!

Суочење

Безочно је, велиш, слушати Ростроповича,
Мстислава, дакако, уз звецкање цокула
и поклањати тек олако опкладу друиду
и жени друида препотопског срца,
бесно протрљати крљушт на гозбишту
и уопште чегртаљке рошавога просца.

Ах, заклопи жалузине тим заносним
уздахом,
ах, повуци сенке са празничних врата,
не чини се крсташ, ослушни упутства
и седи елегантан у башти хотела
као гост у касно поподне уз чај:

Шкољка ли је то моја из плавог Багдада —
или псовка пак у пекарско-бурекујској
радњи?

Робинзонов проблем

Пријатељ пријатеља има пријатеља
 и непријатељ непријатеља има непријатеља
 и пријатељ пријатеља има непријатеља
 и пријатељ непријатеља има пријатеља
 и пријатељ непријатеља има непријатеља
 и непријатељ пријатеља има пријатеља
 и непријатељ непријатеља има пријатеља
 и непријатељ пријатеља има непријатеља
 и пријатељ и непријатељ
 има пријатеља и непријатеља
 и ко нема непријатеља
 нема пријатеља
 а ко нема пријатеља
 нема непријатеља
 чак ни непријатеља

тај нема ни пријатеља ни непријатеља.

Парадоксалне маказе

Узевши јарца за мужа
преуредила је своје способности.
У рукама маказе: успомена без
опуномоћја.
Преког целог дана лутајући — таква
мала жртва —
Преко целе ноћи гледајући
црвен печат на потврди: Скромност
се захваљује тек ујутру, код фризера.
Сасвим нови крој, нови стил.
Лепоту је пресекла на метал
и на литерарно штиво:
Велике маказе су јој с треском испале из
руке.

Јутро

Протегни руке, ноге
и ослушни добро:
Тамо негде ждребици
навлаче кошуљу!
Један: два: три:

Већ трчиш као без даха
остављајући за собом оборене семафоре,
новчанице које се више не могу разменити
и песнике са великим очима пуним сете.

Мој Ајнштајн и ја

У доконим тренуцима
цртам јабуку, издужујући јој
доњи крај
и тако размењујем
са Ајнштајном
коцкице и кругове,
ја њему коцкице,
он мени кругове,
али је моја
црвена јабука врло,
врло добар трговац.

Свет у капи росе

Судбине, народи, времена,
цивилизације, револуције . . .

Толико тога у глави
док перем зубе над кадом,

а колико ли тек непролазних уметничких
дела

у пљувачки коју избацујем!

Цењкам се са сељаком, комете пролазе

Цењкам се са сељаком, комете пролазе,
у џунгли, запомажем:
О, бескрај ми је окренуо леђа,
а ти ме питаш за цену, упомоћ!
Не, понављам, та ме размена не интересује,
јесам тужан, али: Погледај водоскок!

Зато се

никад нећу спустити у Вулкан,
као Цезар рећи: Коцка је пала,
треба стрпљења, времена и
ситнине, тражим је по џеповима,
док гавранови узлећу и светови пропадају,
претурам, нервозно, никако
да је нађем.

У нашем граду

На радију сам чуо жалбе узбуђених
грађанки
да из једне болнице на Дедињу
мртваце голе разносе по тротоару.

Спикер је одмах рекао да је ово ужасно,
да ту нешто хитно мора да се учини
као и за несташницу говедине у нашем граду.

Ја лично сам у том тренутку чачкао зуб
и чешкао по глави свог мачора Петрарку
који о свему томе није ништа ни слутео.

* * *

„Пуно пуњење“, кажеш
и не обазиреш се више на моје
подземне ходнике, тешко купљену улазницу
и урођену љупкост.

Раздвајам врхове прстију.
Птица у конзерви.
И ником ништа:

Притискаш дугме и
нестајеш с хоризонта. Са мог
сопственог хоризонта за време једне
сентименталне ретроспективе.
Уздишем. Не за животом:
Он нестаје у облаку прашине.

Поезија

Волим да посматрам уста
своје лепе саговорнице

нарочито кад изговара слово „о“

и док ме у јеку дискусије
пита о божанској ватри поезије

одговарам да ту често има дима
иако сумњам да радо пуши

оне дебеле, смрдљиве, кубанске томпусе.

Ово

Ели

ОВО је једно чињенично стање.
Дакле: ОВОГА, ОВОМЕ, ОД ОВОГА,
ОЈ ОВО и остало
није друго
до пуко нарастање ОВОГ,
све ка неком новом
чињеничном стању,
при чему је ОВО балон
детета на вашару,
а љубав оштра иглица
ту негде у близини.

Зашто једном

Увек ми долазиш са тим твојим
ситним сабирањима и одузимањима

као да сам ја Мика Алас
или главни градски саветодавац за
трговину.

Зашто једном, н. пр. док гледам ТВ или
спавам,
изненада не искрснеш пред вратима
и натераш ме да изгубим овај
ослободилачки рат?

Тако би у моју меланхоличну собу
унела мало радосне вечности, какву
срећемо у литератури.

* * *

Долазиш
као да се на тебе сручио летњи пљусак,
као да отрешаш из све снаге кишобран,
као да ти куља из боце шампањац,
као да хваташ ваздух после рођења,
долазиш сад без иједне мисли,
иједне мисли која би те зауставила.

Зимски корзо

Говориш о кошави. Ја о удобности фотеље.
На улици мајка са руменим дететом.

Авиони узлећу.
Кад почне филм, неће бити устајања.
Мораћеш сама да пронађеш WC.

Говориш о јануару. Ја о плавом септембру.
На улици предпразничка гужва. Парада је
сутра.

Кад почнеш да читаш новине, постаћу
незанимљив.

А ко ће све то платити?

Говориш о Ескимима. Читам на глас
јеловник.

У излогу гледамо налакћеног лутка.
Уста-хармоника.

Време је да се уозбиљимо.
Зашто да променим фризуру?

Говориш о сладоледу. Ја о твојој дојци.
Кнез Михайлову ћемо продужити до мора.
Махнувши руком.

А сад, молим те, ућути:
Настави ли се тако,

почећемо још да говоримо и о љубави.

Остава

У овој белој тегли чувам
сапун моје сестре
изгубљен на балу.

У зеленој тегли чувам
две дрвене поштапалице,
лилихип педесетосме.

У црвеној тегли чувам
јастуче за твоју главу
када си ми запечатила писма.

У последњој тегли чувам
нар сазрео од нашег смеха.
На њега ми понекад
мирише сва остава.

Садржај

Рецимо: мачка, јеленак...	5
Дијалог	6
Издаја на прагу	7
Сад се селимо под нокат	8
Киша	9
Помпеја	10
Острво	12
Жалопојка	13
Гнездо	14
Пуни час	15
На путу	16
Слобода интерпретације	17
Одлука	18
Три тајне	19
Суочење	20
Робинзонов проблем	21
Парадоксалне маказе	22
Јутро	23
Мој Ајнштајн и ја	24
Свет у капи росе	25
Џењкам се са сељаком, комете пролазе	26
У нашем граду	27
(„Пуно пуњење“, кажеш...)	28
Поезија	29
Ово	30
Зашто једном	31
(Долазиш...)	32
Зимски корзо	33
Остава	34

библиотека

„пегаз“

књиге

1974.

кућа на сату небесном

1975.

чему нова критика
грађани у првом кољену

1976

друго лице
зналац огледала
заједнички именитељ
звездане беседе
у случају смрти
дон не стигне томас ман

1977.

биг бен
слободно средоземље
песме, опет
шведска гимнастика
чувар
инфарит
за временом киша
записи из оловца
лептић
нар ноћи
слепа кућа

1978.

џон проу ренсом, нови критичар
матерњи језик
круг, соба
гавран међу кокошима
исти нож
из блата, из прашине
доле црни петак
велика наплата

1979.

бресквин пад
са обе стране ноже
долази нешто
спојни судови

1980.

тајанствени стрелац
чисто стање
пуни час
сан рата

библиотека

„пегаз“

писци

1974.

драган драгојловић

1975.

маринко арсић ивков
стјепан томаш

1976.

драган ланићевић
душко новановић
мирјана павловић
александар попадић
живко талески
спасоје шејић

1977.

стојан богдановић
миљурко вукадиновић
милорад грујић
љиљана ђурђић
биљана јовановић
милисав крсмановић
слободан мандић
василије радинић
тиодор росић
милан чукић
ново шћенић

1978.

снежана брајовић
ненад грујичић
миодраг вуковић
будимир жиљовић
војислав кнежевић
новица савић
витомир теофиловић
љубомир ћорић

1979.

мирјана божин
милан ђорђевић
србољуб илић
мирослава оташевић

1980.

никола вујчић
бећир вуновић
златно красни
немања митровић